

Perspektivmeldingen Unge stemmer 2021

Unge stemmer inviterer til handling

**“Heia,
jeg er ung, ambisiøs,
har drømmer og ønsker,
men trenger noen som
lytter og handler.”**

Unge stemmer, oktober 2021

Innhold

- s. 4-6 Et kort sammendrag
- s. 7-11 Fra ord til handling
- s. 12-17 Behov for et givende arbeidsliv og tilhørighet
- s. 18-30 De unges forslag til mulige løsninger
- s. 31-36 Blir du med?

Et kort sammendrag

Unge voksne kjenner sine egne ønsker og behov best

“Unge stemmer inviterer til handling” tar steget videre fra mulighetene som kom frem i perspektivmeldingen “100 unge stemmer” fra 2019.

I dette arbeidet har vi invitert unge voksne mellom 18 og 34 år fra hele landsdelen til å utforske mulige løsninger for å skape et attraktivt og inkluderende Nord-Norge.

De har fått veiledning i å bruke designmetodikk som verktøy for å skape endring. Ideene og forslag til løsninger retter seg mot to hovedutfordringer: Hvordan synliggjøre attraktive arbeidsplasser i regionen, og hvordan skape tilhørighet til det unike i nord?

De unge trenger å se for seg en fremtid hvor de bor, jobber og trives i Nord-Norge.

La deg inspirere av deres ideer til svar!

For de unge voksne er tre temaer ekstra viktige nå. De har gitt seg selv utfordringen med å utforske løsningsforslag som svarer på store og engasjerende spørsmål til hvert tema.

Møteplasser

Hvordan kan vi samarbeide bedre for felles løsninger?

Muligheter

Hvordan kan vi åpne arbeidsmarkedet og synliggjøre mulighetene?

Mobilitet

Hvordan kan vi knytte folk og steder tettere sammen?

Fra ord til handling

“Er det en sinnsyk idé om vi kunne møtes for å samarbeide om noen utfordringer som landsdelen står ovenfor? Jeg vet at dere har mye smart å komme med, og vi unge har mye driv og engasjement. La oss ta en prat. Det er bare å finne frem kaffekoppen. Se til Unge stemmer!”

Unge stemmer, oktober 2021

Kraften i unge stemmer

Unge stemmer inviterer til handling er en videreføring av flere års arbeid for å inkludere unge voksne i å forme fremtiden for Nord-Norge. Med denne perspektivmeldingen er ambisjonen å få samarbeidspartnere med på å ta steget fra ord til handling. Sitatene demonstrerer viljen, evnen og pågangsmotet blant unge voksne i nord.

De viser at unge voksne ønsker seg attraktive arbeidsplasser og et fellesskap å bli en del av. Behovene er grunnleggende og allmenne, men det gjør dem ikke mindre viktige. Tvert imot! **De unge etterlyser at flere tar tak**, og etablerer løsninger som møter behovene.

Derfor har vi invitert over **50 unge voksne til å bidra med sine perspektiver** i arbeidet med å utvikle de gode løsningene. De har fått verktøy og støtte til å utforske løsninger de har tro på, løsninger som betyr noe for dem og for regionen. De har lært metoder for å forme, konkretisere, teste og presentere ideene sine.

De har fått brukt sine kraftfulle, unge stemmer.

Reelle behov for unge i nord

De som har bidratt til dette arbeidet har jobbet sammen i grupper over en periode på to måneder. De har **jobbet sammen på tvers** av utdanning, studieretning, interesser, geografi, livssituasjon og alder. På den måten har de kunnet utfordre og lære av hverandre, og de har **oppdaget ulikheter og fellestrekk** på tvers av bakgrunn og interesser.

Resultatet av de unge voksnes arbeid er det du leser nå. Rapporten beskriver prosessen de har vært gjennom, den løfter frem ideer og forslag til løsninger som unge voksne selv mener må til for å skape et inkluderende arbeidsliv, som vil gi drivkraft til lokalsamfunn og **skape tilhørighet til det unike Nord-Norge**.

Prosesen har hele tiden handlet om å svare på to grunnleggende behov for at unge skal bo og trives i landsdelen: **attraktive arbeidsplasser og tilhørighet til lokalsamfunn**.

“Vis tillit til oss unge — inviter oss inn, og få unge til å forstå at vår stemme faktisk har enormt mye å si.”

Unge stemmer, oktober 2021

**Behov for et givende
arbeidsliv og tilhørighet**

Folkehelse, politisk vilje, realisering i sikte

Unge voksnes **livskvalitet henger tett sammen med deltakelse i arbeidslivet**. God helse er viktig for vekst i næringslivet, som skal sikre fremtid og utvikling for Nord-Norge. Thomas Nilsen, forsker ved Folkehelseinstituttet, uttrykker sammenhengen slik: “Sosialisering på arbeidsplasser er avgjørende for å gi unge et sosialt fellesskap å høre til i.”

Utvikling av landsdelen er også viktig for politikerne. I Nordområdemeldingen 2020-2021 står det at “Et uttalt mål for regjeringens nordområde-politikk er å bidra til økt boattraktivitet og velferd i Nord-Norge.”

Dette er gode nyheter for de unge voksne som vil fra ord til handling. På de fleste områder vil myndighetene og næringslivet ha sammenfallende interesser, og felles innsats kan gi synergieffekter.

Så hvor trykker skoen?

**“Vi er mange unge med
ulik bakgrunn, men med
samme drøm om å bo og
leve i Nord-Norge.”**

Unge stemmer, oktober 2021

De unge ønsker seg en attraktiv jobb

De fleste unge i nord forventer at Nord-Norge kan tilby en **sikker, engasjerende og attraktiv arbeidsplass**, men en av tre mener at regionen ikke gir dem gode karrieremuligheter.

I BarometerX 2021 er det særlig respondentene i alderen 18-24 år som er mest **usikre på karrieremuligheten i regionen**. Som jobbsøkere opplever de at relevante stillinger ikke lyses ut, at avstand til storbyer i Sør-Norge gjør det vanskelig å etablere gode nettverk, og at stillingsannonser ikke vektlegger det unike ved å leve og arbeide i nord.

En meningsfull jobb er særlig viktig for at unge skal trives i landsdelen. De unge trekker frem **rekruttering og synlighet som sentrale utfordringer med rom for forbedring**.

De unge trenger å høre til et felleskap

Unge er svært stolte over å komme fra og bo i Nord-Norge. Likevel oppgir en av fire unge voksne innbyggere at de vil **flytte bort innen fem år**.

For at flere skal fortsette å bo i nord, og for at flere skal flytte til enn fra regionen, trekker de unge frem behov for tiltak knyttet til sosiale møteplasser og fritidsaktiviteter. Små tettsteder i distriktene må ta i bruk flere gode løsninger for å sikre at unge voksne som flytter dit kan bli en **del av et lokalt fellesskap**.

De store avstandene er en ekstra utfordring for å binde distriktene sammen og gi unge voksne tilhørighet til regionen. De ønsker løsninger som gjør det mer sømløst å reise på tvers av regionen, og at de kan finne nye måter å **kombinere digitale og fysiske arbeidsplasser** på.

**“Fremtiden ligger hos de unge,
og de unge er fremtiden for
Nord-Norge. Hvis beslutnings-
takere ønsker å øke andelen av
unge, må de tilrettelegge og
høre på hva vi ønsker.”**

Unge stemmer, oktober 2021

A group of four young people are gathered around a table, looking at a laptop. A man on the left is looking at the screen. A woman in the center is smiling broadly. A woman on the right with glasses is also smiling. A woman in the foreground on the right is partially visible, looking towards the group. The background is a white brick wall with a wooden panel.

De unges forslag til
mulige løsninger

“Kan vi ha et årlig samarbeidsprosjekt som gjør at mange små kommuner kan oppleve en samholdsfølelse, rik på mennesker, som også knytter kommuner tettere sammen?”

Unge stemmer, oktober 2021

Møteplasser, muligheter og mobilitet

Arbeidet til de unge **bygger videre på mulighetsrommene** som ble identifisert i Perspektivmeldingen “100 unge stemmer” fra 2019.

Møteplasser

De unge trenger flere steder hvor de kan møtes og være kreative sammen. De ønsker å involvere lokalsamfunnet i å skape noe konkret for å bidra til en felles identitet og en historie å dele.

Muligheter

De unge ønsker et arbeidsmarked som synliggjør karrieremulighetene som finnes. De ønsker å bidra til et engasjerende, inkluderende og fremtidsrettet arbeidsliv.

Mobilitet

De unge opplever at avstandene er en større barriere enn nødvendig. De har behov for sømløse, grønne løsninger på tvers av transportsektoren, samt tiltak som reduserer behovet for å forflytte seg.

Et intensivt designarbeid

I løpet av **tre ettermiddager med digitale verksteder høsten 2021** møttes 57 unge voksne og tre designere til et forrykende samarbeid!

Med hjelp av fem prinsipper for “design doing” gikk de ung voksne løs på et krevende arbeid med å finne løsninger på de to hovedutfordringene: Hvordan synliggjøre attraktive arbeidsplasser i regionen, og hvordan skape tilhørighet til det unike Nord-Norge?

Prinsippene de har brukt er: **brukersentrert, samskapende, helhetlig, visuelt og testet.**

Den praktiske erfaringen med designmetodikk for å løse reelle problemer, har gitt deltakerne kunnskap og verktøy som er relevant for deres videre bidrag til fremtiden for Nord-Norge.

I arbeidet har de unge fått viktig erfaring med å takle ukjent terreng, løse floker og ta fatt på store problemstillinger. Resultatet har blitt kloke, ulike og spennende løsningsforslag innen temaene **muligheter, mobilitet og møteplasser.**

**“Jeg har lært at vi er så
forskjellige og det er veldig
viktig å kunne samarbeide med
hverandre. Nøkkelen til
suksess er samarbeid. Man må
tørre å si noe for å bli hørt.”**

Unge stemmer, oktober 2021

Muligheter og arbeidsliv

Utfordring: Mange unge er usikre på karrieremulighetene i nord, og det er vanskelig å rekruttere personer med høyere utdanning.

Hvordan kan vi...

- løfte frem fordelene som finnes i distriktene som du ikke finner i mer urbane områder?
- gi nyansatte muligheten til å kjenne på ansvar og utvikling?
- vise at en jobb i distriktene følges av et trygt og inkluderende lokalsamfunn?
- framsnakke næringene som dominerer i landsdelen?
- se muligheter utenfor egen bedrift og bidra med utvikling av lokalmiljøet?

Idéer:

Den ene gruppa tok tak i behovet for å samle og løfte frem de mulighetene som er tilstede for å tiltrekke seg arbeidskraft og kompetanse. Fokus var økt grad av stillingsutlysninger.

Den andre gruppa så på mulighetene for hvordan stillingsutlysninger kan vektlegge stillingens bidrag til det grønne skiftet og arbeidsplassens tilrettelegging for sosiale fellesskap.

Mobilitet og reisevei

Utfordring: *Infrastrukturen kan ofte gjøre avstandene større enn nødvendig.*

Hvordan kan vi...

- unngå å reise, men samtidig være til stede?
- gjøre reiseveien mer meningsfull?
- tilrettelegge for å jobbe under transport?
- koble øya med fastlandet, og bygda med byen?
- bruke kunstig intelligens for å modellere når bussen/ferga/flyet skal gå?

Idéer:

Den ene gruppa tok tak i behovet for å knytte områder tettere sammen uten å reise langt. Løsningen de foreslår er for eksempel å kunne streamme nasjonale konferanser til et samlingspunkt i lokalmiljøet. Slik kan unge redusere reiseveien og samles rundt felles interesser.

Den andre gruppa var opptatt av miljø og reisevei, og foreslo å lage en app som både foreslår en enkel, sømløs reisevei fra A til B via buss, ferge og fly, og som samtidig hjelper brukerne å ta miljøvennlige reisevalg.

Møteplasser og samhandling

Utfordring: De unge savner fysiske møteplasser der de kan finne fellesskap og lære av hverandre.

Hvordan kan vi...

- finne verdifulle samarbeidsprosjekter?
- betrakte alle arbeidstakere i et stort geografisk område som en felles ressurs?
- utfordre etablerte rutiner og kultur?
- skape samarbeid mellom nabokommuner?
- etablere en fadderordning for nyansatte?

Idéer:

Den ene gruppa dykket inn i temaer knyttet til økt samarbeid på tvers av fylkes- og kommunegrensene.

Den andre gruppa konkretiserte behovet for flere og nye samlingsplasser i nærområdene, og utviklet et forslag om inkludere lokalsamfunnet i å bygge en badstu.

Tre mulige løsningsforslag

Gruppene har tatt tak i utfordringene og laget en rekke løsningsforslag. De har snakket med potensielle brukere av løsningene, og undersøkt om løsningene treffer på folks behov. Tilbakemeldingene har gjort det mulig å justere og endre på løsningsforslagene. På den måten har mangfoldet av ideer og løsninger blitt til tre mulige løsningsforslag. Forslagene gir et utgangspunkt for å sette i gang med tiltak og dialog, og de unge mener at forslagene svarer til deres behov.

Løsningsforslagene kan oppleves som mer av det kjente, men de unge ønsker videreutvikling og inkludering. Løsningsforslagene er et uttrykk for deres stemmer, og de ønsker å bli hørt.

Et mulig løsningsforslag:

Samle lokalt engasjement

Hva er det:

Et fysisk sted for næringsutvikling og sosiale møteplasser. Gi frilansere, gründere og næringsliv et felles arbeidslokale, slik at de kan inspirere hverandre, etablere nettverk og delta på konferanser strømmet fra en by langt unna.

Et første steg:

Det trenger ikke være så omfattende som en næringspark eller en inkubator. Har noen to-tre ledige kontorplasser, så er det en super start!

Hva fører det til:

Når unge voksne får gode rammevilkår for å ta en sjanse, også utenfor byene, vil flere kunne satse på idéene sine, til det beste for regionen.

Hvem bør ta ansvar:

Næringsliv og kommuner bør samarbeide om å tilpasse løsningen til lokale behov. Møteplassene kan også inkludere studentmiljø og frivillig sektor, og koble sammen både jobbsøkere, arbeidsgivere og lokalmiljøet.

Et mulig løsningsforslag:

Gi ledige stillinger økt synlighet!

Hva:

En videreutviklet digital plattform for kompetanseutvikling i nord. Den digitale plattformen skal synliggjøre jobbmuligheter og trender for kompetansebehov, hjelpe jobbsøkere og arbeidsgivere med å finne hverandre, og støtte bærekraftig kompetanseutvikling for fremtidens arbeidsmarked.

Et første steg:

Velg en av de eksisterende plattformene, og ta ansvar for å gi den et løft. Inkluder de unge på veien.

Hva fører det til:

Unge voksne får tilgang til, kan utforske og bli inspirert av mulighetene som finnes i Nord-Norge.

Hvem bør ta ansvar:

En slik tjeneste kan eies av det offentlige Norge, med både utdanningsinstitusjoner og næringslivet som viktige samarbeidspartnere.

Et mulig løsningsforslag:

Bygg en badstu der du bor

Hva:

Innbyggere i en eller flere kommuner samarbeider om å bygge og drifte en badstu. Byggeprosessen inkluderer lokalmiljøet, og den ferdige badstuen gir innbyggerne eierskap til en sosial møteplass og tilgang til unike naturopplevelser.

Et første steg:

Inviter ildsjelene til et planleggingsmøte i en badstu. Engasjement, arbeidskraft og lysten til å jobbe med felles prosjekter er tilstede i lokalsamfunnene.

Hva fører det til:

Badstuen trenger ikke "bare" være en badstu. Aktiviteten involverer lokalsamfunnet i å skape noe konkret som gir en identitet og en historie å dele. Badstuen blir et felles prosjekt og en sosial møteplass for å oppleve kultur og fellesskap. Nye møter kan gi grobunn for nye tiltak.

Hvem bør ta ansvar:

Kommunen bør ta et ekstra ansvar for legge til rette for møteplasser innenfor rimelig reisevei, og næringslivet kan utvikle nye tjenester knyttet til opplevelsen ved badstuen.

“Jeg har fått troen på at jeg som ung har en viktig stemme og kan bidra både med tanker, ideer og konkrete løsninger som kan være med på en positiv utvikling.”

Unge stemmer, oktober 2021

Blir du med?

Samarbeid og kontinuitet

Når løsninger skal realiseres, **ønsker de unge å være en aktiv del av arbeidet**. De ønsker å samarbeide med politikere, både lokalt, regionalt og nasjonalt, og med utdanningsinstitusjoner, næringsklynger og frivillige organisasjoner.

Videre er de unge ekstra opptatt av **behovet for kontinuitet i tiltakene**. De ser en risiko ved at eierskapet ikke er sterkt nok hos den eller de som skal forvalte initiativene, og de er bekymret for mangel på økonomisk satsning.

De tror at konkrete samarbeid kan bidra til å skape forutsigbarhet, som for eksempel:

- Samarbeid mellom lokal næring og kommunale aktører.
- Samarbeid mellom kommuner for å dele løsninger og erfaringer.
- En formalisert rolle som *distriktsutvikler*.

Takk til sterke, unge stemmer!

**“Det er når vi møtes
på tvers at magien
oppstår.”**

Unge stemmer, oktober 2021

**“Ta kontakt, ikke sitt
på gjerdet og vent på
motparten.”**

Unge stemmer, oktober 2021

**“Dersom det ønskes ny
utvikling og nye idéer,
kreves også nye og unge
stemmer.”**

Unge stemmer, oktober 2021

Fire tips **til deg som vil være med** på å utvikle Nord-Norge:

1. Det er viktigere å komme i gang enn å treffe hundre prosent blink på første forsøk.
2. Begynn med de foreslåtte utfordringene og løsningene, finn ildsjelene og start i det små.
3. Snakk med folk for å tilpasse løsningene til deres kontekst.
4. Husk: Involver de unge voksne i arbeidet, de står klare.

Perspektivmeldingen Unge stemmer inviterer til handling 2021 er et samarbeid mellom SpareBank1 Nord-Norge, Halogen og Unge stemmer